

Ko hai te u fetu'utaki ki ai ki ha fakamatala lahi ange?

Kātaki 'o fetu'utaki atu ki he faiako 'a ho'o tamá, ki he puleakó, tokotaha ngāue fale'í, pe ko ha kau ngāue fakafaiako, ke 'ilo pe 'oku hoa 'a e tokoni 'i he polokalama Awahi Mai, Awahi Atu mo ho'o tamá.

Awahi
Mai

Awahi
Atu

www.education.govt.nz/counselling-in-schools

Awahi
Mai

Awahi
Atu

Tokonia 'o e fānaú ke nau tupulaki ai

Tokoni Fakafale'í
'i he Ngaahi 'Apiakó

Poupou ki he tu'unga lelei 'a e mo'ui 'a e kau akó

Kuo hoko eni hotau 'apiakó ko ha kongā ia 'o e polokalama Counselling Support in Schools (Tokoni Fakafale'í 'i he Ngaahi 'Apiakó) 'a e Potungāue Akó. 'Oku 'uhinga 'eni 'oku mau ma'u ha sēvesi fale'í ta'etotongi 'i hotau 'apiakó ke tokoni ki he tu'unga lelei 'a e mo'ui 'a ho'o tamá.

'Oku fo'u 'a 'emau tokoni fakafale'í 'aki ha fakakaukau kuo tānaki mai mei he 'emau kau ngāue ki he ngaahi fāmīlī mo e tu'unga lelei 'a e mo'ui, ke tokonia 'a 'emau kau akó koe'uhí ke nau tupulaki ai 'i he 'apiakó.

Ko e kotoa 'o 'emau kau ngāue fale'í ko ha kau ngāue fakapolofesinale ia kuo nau 'osi lēsisita, 'o filifili lelei kinautolu 'o makatu'unga 'i he 'enau pōto'i mo e taukei 'i he fengāue'aki mo e fānaú mo honau ngaahi fāmīlī. 'Oku hoko 'a 'enau tokoní ke tokonia ai 'a e fānaú mo e to'utupú ke nau mahino'í 'a e founa ki he 'enau fononga'ia 'a 'enau ngaahi ongo fakaelotó, hangē ko e mamahí, lotomo'uá, lotomafasiá pe ongo'i tuēnoá, pea mo 'ilo ai ha ngaahi founa fo'ou ke nau matatali'aki ia.

Tu'unga Lelei 'a e Mo'ui (Wellbeing)

'Oku lava ke mahino'í'aki 'a e tu'unga lelei 'a e mo'ui (wellbeing) 'o fou 'i he fakakaukau 'o e hauora, 'a ia 'oku kātōi ai 'a e ngaahi tafa'aki ki he sinó, 'atamaí, ongó, sōsialé mo e laumālié, 'o ha tokotaha.

Ko e fakakaukau 'o e mauri (laumālie mo'ui pe life force) 'oku toe mahu'inga foki ia ki he ngāue fakafale'í, ke malu'í mo fakatupulaki ai 'a e mana (ngeia) mo e tu'unga lelei 'a e mo'ui 'a e fānaú mo honau fāmīlī.

'E 'i ai 'a e fatongia mahu'inga 'o e kau ngāue fale'í 'i hono poupou 'a e tu'unga lelei 'a e mo'ui 'a e kau akó. Te nau fengāue'aki vā ofi mo e ngaahi 'apiakó mo e ngaahi fāmīlī, 'i he taimi 'e malava ai, ke fokotu'utu'u 'a e poupou totonú 'i he taimi totonú.

'E anga fēfē 'a hono fakahoko 'o e ngāue fakafale'í 'i homau 'apiako?

Kuo fo'u 'e homau 'apiakó ha ngaahi sēvesi fakafale'í ke nau fakalato 'a e ngaahi fiema'u 'a 'emau kau akó 'i he founa lelei tahá.

'Oku fakamatala'í atu 'a 'emau sēvesi 'i he 'emau School Delivery Plan (Palani Fakahoko Ngāue 'a e 'Apiakó pe SDP). Ko e Palani na'e kaungā fokotu'utu'u ia mo e ngaahi fāmīlī, kau ngāue 'a e 'apiakó, kau mēmipa 'o e Poaté pea mo 'emau kautaha fakahoko fale'í.

'Oku hā 'i he Palani 'a e founa te mau ngāue

ai mo 'emau tokotaha fale'í ke tokoni'í 'a 'emau kau akó.

Ko e hā 'a e me'a 'e lava ke u fakatetu'a atu ki ai me'i he tokoni ko 'eni?

'Oku mau fiema'u koe ke ke kau mai, 'i he lahi taha 'e ala malavá, koe'uhí ke tau kaungā ngāue ai ke ma'u 'a e tokoni lelei taha ma'a ho'o tamá.

Ko 'emau tokotaha ngāue fale'í 'i he 'apiakó te ne:

- tō'onga malu mo pau, faitotonu, pea falala'anga
- fakafanongo lelei, anga fakamatāpule, pea te ne mahu'inga'ia 'i ho 'ulungāanga fakafonuá, 'i ho'o leá mo ho 'ilo'í'angá
- fakahoko atu 'a e sēvesi ni 'i ha ngaahi feitu'u malu mo pau
- fakahoko ha ngāue kapau 'oku ala hoko ha fakatamaki kiate koe pe ko ho'o tamá.

Te ke ma'u 'a e faingamālie ke ke fe'iloaki ai mo e tokotaha ngāue fale'í pea mo talanoa ai ki he founa 'e ngāue lelei atu ai 'a e tokoni ko 'eni kiate koé.

Te mau fetu'utaki atu kiate koe kapau 'oku mau pehē 'e ala kau lelei atu 'a e tokoni ko 'eni ki ho'o tamá.

Te mau tauhi 'a e ngaahi totonu 'a 'au mo ho'o tamá ke tauhi malu ho'o mo fakamatalá pea mo tauhi ke malu 'a e ngaahi fakamatala kotoa pē.